

Dr. Zora Rutar Ilc, odgovorna urednica
Zavod Republike Slovenije za šolstvo

KDOR MISLI, DA JE PODJETNOST SINONIM ZA PODJETNIŠTVO, SE MOTI

Anyone Who Believes that Entrepreneurship is the same as Business Management is Mistaken

Pred leti je bilo govoriti in pisati o kompetencah in podjetnosti, še posebej v šolstvu, »tvegano«, skoraj »neokusno«: mimogrede si bil označen za neoliberalca, ki želi učence pospremiti v življenje s praktičnimi spretnostmi, ga usposobiti za delo na konkretnem delovnem mestu in prikrajšati za širino splošne razgledanosti in bogatega znanja. Če karikiram: namesto intelektualcev izdelovati »rokodelce«, namesto razmišljujočih in kritičnih državljanov dajati prednost nekritičnim storilnostnim in prilagojenim »delavcem«, namesto javnega dobrega – pohlep!

Številne razprave, soočanja in vzajemna pojasnjevanja, niansiranja ... so na srečo postopoma te pomisleke zrahljale. Podjetnosti se v šolskem prostoru že dolgo ne enači več s podjetništvom ali celo enoumjem in kompetenc ne z »obrtiškimi spretnostmi«, ampak so kompetence in podjetnost tesno povezane z najbolj žlahtnim znanjem oz. s tem, kako ga znamo uporabiti v življenju: ne le za reševanje problemov, ampak za to, kako razumeti svet in odnose v njem.

Podjetnost in kompetence, ki jo »tvorijo«, so pravzaprav tisto, kar v šoli pridobljeno znanje »spravi v življenje«, iz inertnosti v akcijo.

Verjetno ga ni šolskega strokovnjaka, ki se ne bi strinjal s tem, da naj šolane podpre učence pri tem, da postanejo razmišljujoči in razgledani, kritični in zavzeti, sočutni in solidarni, inovativni in kreativni, radovedni in angažirani – aktivni državljanji torej!

In v teh ciljih se skrivajo natanko »podjetnostne« kompetence!

Pogosto šoli očitamo, da učence pospremi v življenje s preveč »pošolanim«, abstraktnim znanjem, ki ga ne znajo uporabiti v življenju in ki povrh vsega

hitro usahne ali pa ga preplavijo stereotipi, žargon, vraževerje in druge omejenosti. Umetnost je doseči, da se vsa »zakladnica« znanja, za katero se iskreno zavzemamo, da bi jo učenci usvojili, zares usvoji, ponotranji!

A kljub zavzemanju za pravkar zapisano se mnogi šolski strokovnjaki »ustrajajo« v hipu, ko se začnemo pogovarjati o podjetnostnih metodah in o poudarjeno aktivni ali celo proaktivni vlogi učencev ..., češ da ne smemo posegati v avtonomijo učiteljev in da ne smemo posegati v učence, ampak – če parafraziram taka sporočila – le poskrbeti za prenos znanja do njih.

Pri spodbujanju podjetnostnega pristopa ne gre za predpisovanje metod učiteljem, temveč za širjenje »stopenj svobode« pri poučevanju, pri čemer pa mora kriterij avtonomije učitelja iti z roko v roki z učinkovitim in ustreznim podpiranjem procesa učenja učencev. Za različne namene/cilje/vrste znanja ... so ene metode namreč bolj primerne kot druge in preprosto ni strokovno, če učitelj vztraja le pri tistih, ki najbolj ustrezajo njemu (in to imenuje »avtonomija«), ampak je ključno, da izbira tiste, ki so ustreznejše za konkretne učne izzive. In zato tudi kompetence niso indoktriniranje mladih, ampak so v funkciji tega, kako kakovostno tako pridobljeno oz. usvojeno znanje učenec uporabi oz. izkazuje.

Tokratno številko so soustvarjali Tattjana Krapše¹, dr. Anton Polšak² in dr. Justina Erčulj³.

1 Vodja projekta »Krepitev kompetence podjetnosti in spodbujanje prožnega prehajanja med izobraževanjem in okoljem v osnovnih šolah« v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014 - 2020

2 Vodja projekta »Krepitev kompetence podjetnosti in spodbujanje prožnega prehajanja med izobraževanjem in okoljem v gimnazijah«.

3 Predstavnica konzorcijskega partnerja ŠR, s področjem vodenja učeče se skupnosti.